

منشور اخلاق حرفه‌ای روان‌پزشکی در ایران

(ویراست اول، ۱۳۹۴)

این مجموعه که پس از جلسات مکرر بحث و بررسی، در نهایت در تاریخ ۱۵ مرداد ۱۳۹۴ به تأیید هیأت مدیره‌ی انجمن علمی روان‌پزشکان ایران رسیده است، کاری است از کمیته‌ی اخلاق و قانون انجمن که با مشارکت استاد فقید مرحوم دکتر هاراطون داویدیان، دکتر یدالله فرهادی، دکتر احمد علی نوربالا، دکتر سید احمد واعظی، دکتر رحیم آصفی، دکتر عباس تولایی، دکتر مهدی نصر اصفهانی، دکتر مهدی صابری، دکتر سید حمید نقوی، دکتر سید احمد جلیلی، دکتر حمید یوسفی، دکتر علیرضا ظهیرالدین و دکتر سید محمود طباطبایی، در طی حدود ۳۵ جلسه در مدت بیش از هفت سال تدوین شده است.

مقدمه

روان‌پزشکی، به عنوان شاخه‌ای از رشته‌ی پزشکی، با بهره‌گیری از علوم مرتبط با عوامل زیستی، روانی و اجتماعی، می‌تواند به بهترین نحو، هنر «تسکین آلام انسان‌های رنجور از اختلال رفتاری و روانی» را به منصفی ظهور برساند.

با توجه به ماهیت و کارکرد این رشته در تعامل با افکار و عواطف آدمی، تأثیر عمل‌کرد روان‌پزشکان، نه تنها بر جنبه‌های **اثرپذیری** درمانی بیماران، بلکه بر **الگوگیری** از ابعاد رفتاری و شخصیتی آنان نیز مطرح است. بنابراین، ضروری است که جامعه‌ی روان‌پزشکان، به عنوان یکی از جلوه‌های متعالی حرفه‌ی پزشکی، نه تنها خود را مزین به اخلاق پزشکی، که آراسته و ملبس به اخلاق ویژه‌ی روان‌پزشکی کند و در عین حال، در موارد معدود تخطی از مرزهای حرفه‌ای، آنان را با میثاق‌های شغلی خود آشناتر، و جایگاه و اهمیت حرفه را به آنان یادآوری نماید.

نهاد روان‌پزشکی نوین در ایران، به همت رادمردانی نیک‌اندیش و نیک‌رفتار از سال ۱۳۱۸، غرس شده و با تلاش پیش‌کسوتانی دانا، انسان‌دوست و متخلق به اخلاق پزشکی و انسانی تا این زمان سرفرازانه به راه خود ادامه می‌دهد. شایسته است که روان‌پزشکان معاصر نیز در تداوم این راه، علاوه بر **روزآمد نگاه‌داشتن** آموزش‌های تخصصی و مهارتی خود، به تمام **میثاق‌های بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای** پای‌بند و وفادار باشند.

در ضمن، با توجه به ویژگی‌های خاص فرهنگی، قومی و دینی ایرانیان، و حفاظت از سوابق زرین و دیرین تاریخ پزشکی ایران‌زمین، ضروری است که جامعه‌ی روان‌پزشکی ایران منشور اخلاق حرفه‌ای خود را، که محصول تلاش هفت ساله‌ی کمیته‌ی اخلاق انجمن علمی روان‌پزشکان ایران بوده و با استفاده از رهنمودهای صاحب‌نظران این حرفه و دیگر حرفه‌های مرتبط، به ویژه سند کمیته‌ی دایمی اخلاق انجمن جهانی روان‌پزشکی، تدوین و تنظیم شده است، پذیرفته و از آن حمایت کرده، و با رعایت کامل مفاد آن، از هویت جمعی این رشته و نیز متخصصان آن، در راستای ارتقای سلامت روان جامعه پاس‌داری کنند.

اصول منشور

اصول و قواعد زیر به مثابه منشور اخلاق حرفه‌ای در روان‌پزشکی ایران و برای روان‌پزشکان این سرزمین اعلام می‌شوند. امید است روان‌پزشکان، و نیز انجمن علمی روان‌پزشکان ایران، با آگاهی و عمل به این اصول، مسؤولیت خود را نه تنها در برابر بیماران/مراجعان، بلکه در برابر خانواده‌ها، جامعه، همکاران، سایر متخصصان این حرفه، دیگر متخصصان پزشکی، حرفه‌ی روان‌پزشکی و نیز در قبال خویش، در راستای پیش‌گیری، تشخیص و درمان اختلالات روان‌پزشکی و آسیب‌های مربوط، ایفا کنند.

در این منشور، ضمن مرور و بررسی بیانیه‌های هاوایی (۱۹۷۷) و مادرید (۱۹۹۶)، تجدیدنظر شده در (۲۰۰۵) و نیز استفاده از موازین اخلاقی پیش‌نهادی کمیته‌ی دایمی اخلاق در انجمن جهانی روان‌پزشکی (منتشر شده در سال ۲۰۱۱) روی هم رفته مجموعه‌ای به دست آمد که اینک در قالب اصول و قواعدی در پنج حیطه‌ی شغلی، شامل ۱) (کارروان پزشکی)، ۲) (آموزش)، ۳) (پژوهش)، ۴) (سلامت عمومی)، و ۵) (فعالیت سازمانی)، عرضه می‌شود.

اصول مذکور شامل **خیررسانی**، **احترام به استقلال**، **پرهیز از زیان‌بخشی**، **تلاش برای بهبود سازی حرفه**، **به‌کارگیری تخصص روان‌پزشکی در خدمت به جامعه** بوده و قواعد مورد نظر هم شامل **رازداری**، **رضایت آگاهانه**، **وفاداری**، و **برابری** است.

بدیهی و قابل پیش‌بینی است که متناسب با ارتقای دانش در حوزه‌های سلامت روان، اختلالات روان‌پزشکی، و کیفیت مراقبت روان‌پزشکی، موازین این منشور قابل تجدیدنظر خواهند بود.

این اصول و قواعد مربوط عبارت‌اند از:

۱- روان‌پزشکان، برای تأمین، حفظ و ارتقای **سلامت روان**، اساس «اخلاقی» قایل بوده و آن را ذاتی «سلامت» و نوعی **فعالیت اخلاقی** تلقی می‌کنند.

منشور اخلاق حرفه‌ای روان‌پزشکی در ایران

- ۲- روان‌پزشکان پای‌بندی به اخلاق حرفه‌ای را در زندگی حرفه‌ای خود مهم می‌دانند و با پذیرش فلسفه‌ی عملی اخلاق و احترام به قوانین موجود در چارچوب آن عمل کرده و موجب افزایش اعتماد عمومی به این حرفه و شاغلان آن می‌شوند.
- ۳- متخصصان روان‌پزشکی در ارتباط خود با بیماران، از سویی الزامات و حقوق جامعه را، و از سوی دیگر مصالح بیماران و خانواده‌ی آنان را، به ویژه در زمینه‌ی احترام به استقلال، رازداری و رضایت آگاهانه، رعایت می‌کنند.
- ۳-۱- روان‌پزشک، بر پایه‌ی اصل «احترام به استقلال» و قاعده‌ی «وفاداری» - وفای به عهد و تعهد به حقیقت - و نیز اصول «خیررسانی» و «پرهیز از زیان‌بخشی» خود را ملزم به رعایت رازداری می‌داند.
- ۳-۲- روان‌پزشک معتقد است که باید اظهارات بیمار/مراجع را صرفاً در پرونده‌ی خصوصی، و در اتاق معاینه و مشاوره حفظ کند.
- ۳-۳- روان‌پزشک می‌داند که حق بیمار/مراجع در زمینه‌ی رازداری پزشکی تا پس از مرگ او نیز تسری دارد؛ و روان‌پزشک پس از مرگ بیمار/مراجع نیز نمی‌تواند اسرار او را فاش کند.
- ۳-۴- روان‌پزشک، اصل «احترام به استقلال» را به معنای احترام گذاشتن به خواسته‌های بیماران/مراجعان واجد صلاحیت می‌داند. شرایط وجود این صلاحیت شامل نبود فشارها و محدودیت‌های خارجی بر بیمار/مراجع، در کنار وجود توانایی‌های ذهنی حیاتی - مثل اراده، توان درک لازم، توان تصمیم‌گیری داوطلبانه» است.
- ۳-۵- روان‌پزشک شرایط نقض رازداری را تنها محدود به درخواست خود بیمار/مراجع، یا درخواست مقامات قضایی - و نه وکلا و امثال آنان - می‌داند و در مواردی آن را مجاز می‌شمرد که بنا به اظهارات بیمار/مراجع، خطر آسیب شدید روانی یا جسمی، خود او و یا فرد دیگر را تهدید کند.
- ۳-۶- در مواردی که در رسانه‌های عمومی مطالبی درباره‌ی فردی انتشار یافته و از روان‌پزشکان می‌خواهند که در مورد او اظهار نظر کنند، روان‌پزشک می‌تواند در این اظهار نظر دیدگاه کلی خود را بیان کند، و در چنین مواردی اظهار نظر تخصصی درباره‌ی فردی خاص را اخلاقی نمی‌داند، مگر آن که (۱) شخصاً فرد مورد نظر را مورد مصاحبه و معاینه قرار داده باشد و (۲) خود فرد اجازه‌ی اطلاع‌رسانی درباره‌ی آن را به روان‌پزشک داده باشد. روان‌پزشک فراهم آوردن این دو شرط را در جهت رعایت دو اصل اخلاقی «احترام به استقلال» و «رضایت آگاهانه» می‌داند.
- ۴- روان‌پزشکانی که در حوزه‌ی آموزش و پژوهش فعالیت می‌کنند، با تسلط بر موازین علمی و پای‌بندی به موازین اخلاقی و فرهنگی، حقوق آزمودنی‌ها را در عرصه‌ی پژوهش و حقوق بیماران را در عرصه‌ی آموزش رعایت کرده و با این نگرش خود، اعتماد فراگیران و افراد تحت نظارت را به حرفه‌ی روان‌پزشکی جلب می‌کنند.
- ۴-۱- متخصصان روان‌پزشکی کسب رضایت آگاهانه را نه تنها مانع پیش‌رفت پژوهش، درمان یا مشاوره ندانسته، بلکه موجب تقویت آن می‌دانند. آنان، عناصر مهم رضایت آگاهانه را شامل صلاحیت، آگاهی و رضایت فرد می‌دانند. به عبارت دیگر، ضروری است که آزمودنی/بیمار/مراجع، به شرط دارا بودن صلاحیت (مشروح در بند ۳-۴) و پس از دریافت اطلاعات مربوط به پژوهش/درمان/مشاوره، برای شرکت در آن تصمیم‌گیری کند.
- ۴-۲- روان‌پزشکان در انتشار نتایج پژوهش‌ها - در قالب مقاله، کتاب، راه‌نماهای بالینی، و سخنرانی - بر هر دو نوع نتایج مثبت و منفی آن‌ها و نیز بر ارزش احتمالی یافته‌ها و محدودیت‌های نتیجه‌گیری حاصل از داده‌ها تأکید می‌کنند و حمایت‌های مالی، اعم از دولتی، خصوصی و شرکت‌های دارویی را به وضوح نام می‌برند.
- ۵- روان‌پزشکان، با درک اهمیت رعایت موازین علمی و اخلاق حرفه‌ای، بدون توجه به سلیقه‌ها و منافع شخصی، تصمیم‌گیری‌های بالینی و مهارت‌های خود را ارتقا می‌بخشند.
- ۵-۱- روان‌پزشکان برای استمرار توانمندی بالینی خود، ضمن تلاش پی‌گیر برای روزآمد نگاهداشتن دانش خود، معتقدند که کسب مهارت تخصصی، تنها متکی بر درک برنامه‌های درمانی نیست، بلکه به کاربست موفقیت‌آمیز آن برنامه‌ها نیز وابسته است.
- ۶- روان‌پزشکان، در تأمین سلامت بیماران‌شان، حداکثر مصالح و منافع آنان را مقدم بر برآوردن نیازهای شخصی خود می‌دانند.
- ۶-۱- روان‌پزشک، در صورتی درمان اجباری را برای یک فرد توصیه می‌کند که او را خود، شخصاً، معاینه کرده و بیماری وی را واجد ملاک‌های بستری و درمان اجباری تشخیص داده باشد.
- ۷- روان‌پزشکان توجه و عمل به موارد زیر را سرلوحه‌ی فعالیت حرفه‌ای خویش قرار می‌دهند:
- ۷-۱- روزآمد کردن دانش تخصصی خود.
- ۷-۲- برقراری تعامل مبتنی بر اخلاق حرفه‌ای با همکاران.
- ۷-۳- درخواست مشاوره با همکاران و سایر متخصصان، در موارد ضرورت.

منشور اخلاق حرفه‌ای روان‌پزشکی در ایران

- ۱-۳-۷- متخصصان روان‌پزشکی، با اذعان به محدودیت‌های فردی خویش، در مواردی که مهارت‌های خود را برای پاسخ‌گویی به همه‌ی نیازهای تخصصی بیماران، ناکافی ببینند، با همکاری یا همکاران باصلاحیت خود **مشاوره** کرده‌ی، در صورت لزوم، بیمار را به او **ارجاع** می‌دهند.
- ۴-۷- انجام **روان‌درمانی** با رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای.
- ۱-۴-۷- روان‌پزشک به‌دقت مراقب است تا از اطلاعاتی که بیمار در طی درمان در اختیار او قرار داده است، جز برای دست‌یابی به مقاصد درمانی و در جهت مصالح بیمار، استفاده نکند؛ و از موقعیت اقتدار منحصربه‌فردی که شرایط درمان، و به ویژه روان‌درمانی، در اختیار او قرار داده است، برای تأثیر گذاشتن بر بیمار، به هر شکلی که مستقیماً در جهت اهداف درمان نباشد، استفاده نکند.
- ۵-۷- پرهیز از برقراری **ارتباط غیردرمانی**، از جمله ارتباط تجاری، با بیمار و بستگان بیمار، و **ارتباط درمانی با بستگان** و دوستان خود.
- ۱-۵-۷- روان‌پزشک می‌داند که برقراری ارتباط غیردرمانی، از جمله ارتباط تجاری، با بیماران و بستگان نزدیک و کلیدی آنان، و نیز در برخی موارد برقراری ارتباط درمانی با خویشاوندان و دوستان خود، باعث خلل در واقع‌بینی و قضاوت بالینی او شده، و می‌تواند به ارزیابی، تشخیص بیمار، و پیش‌رفت درمان آسیب زده و منجر به تضعیف پیوند یا اتحاد درمانی بیمار-متخصص، و در نهایت آسیب رساندن به فرایند درمان شود.
- ۲-۵-۷- برای نمونه، این موارد را مثال‌هایی از این نوع پیوندهای بحث‌انگیز و احیاناً غیرمجاز می‌داند: پذیرش دوستان به عنوان بیمار/مراجع، دعوت بیمار/مراجع به میهمانی، فروش کالا به ویژه دارو به بیمار/مراجع.
- ۳-۵-۷- علاوه بر این‌ها، در بعضی موارد که ممکن است به رابطه‌ی درمانی یا قضاوت بالینی آسیب بزند، بهتر است روان‌پزشک به درمان دانش‌جوی خود نیز نپردازد.
- ۶-۷- خودداری از شراکت در هر نوع عملیات **تقسیم دست‌مزد**
- ۱-۶-۷- متخصصان روان‌پزشکی توافقی را که مطابق آن به ازای دریافت درصدی از حق‌الزحمه‌ی سایر پزشکان یا افراد غیرپزشک - مانند اعضای تیم‌های بهداشت روان - به آنان بیمار ارجاع بدهند یا وساطت کنند، غیرقابل قبول می‌شناسند، و این عملیات را **تقسیم دست‌مزد** و آن را مغایر با قانون و اخلاق می‌دانند.
- ۷-۷- پرهیز از اخذ **جوه نامتناسب** با خدمات درمانی ارائه شده به بیمار.
- ۸-۷- پرهیز از تحمیل **هزینه‌های غیرضروری** به بیمار.
- ۹-۷- پرهیز از تجویز و ترویج دارو و تجهیزات غیرموجه تحت تأثیر تبلیغ یا تطمیع **شرکت‌های دارویی و تجهیزاتی**.
- ۱۰-۷- پرهیز از برقراری هرگونه ارتباط جنسی با بیمار و بستگان کلیدی او.

اصول اخلاقی در سلامت روان جامعه

- روان‌پزشکان در جهت ارتقای سلامت روان عموم مردم کوشا بوده و برای این منظور، با بهره‌گیری از اصول و قواعد خیررسانی، برابری، و به کارگیری تخصص روان‌پزشکی در خدمت به جامعه، خدمات خود را ارائه می‌کنند.
- ۱- روان‌پزشکان از آموزش‌های عمومی که با هدف ارتقای سلامت روان و پیش‌گیری از اختلالات روان‌پزشکی انجام می‌شود، حمایت کرده و در آن‌ها مشارکت می‌کنند.
 - ۲- از آن‌جا که علائم و نشانه‌های اختلالات روان‌پزشکی غالباً در سنین اولیه‌ی زندگی ظاهر شده، و نیازمند شناسایی و مداخله‌ی زودهنگام هستند، روان‌پزشکان **آگاه‌سازی عموم مردم** درباره‌ی تظاهرات اختلالات روانی را ترغیب می‌کنند.
 - ۳- روان‌پزشکان توجه ویژه‌ای به اهمیت **پیش‌گیری** از پیدایش اختلالات روان‌پزشکی در کودکان معطوف داشته و از خطر جدی رابطه‌ی اختلالات کودکان با تنش‌های خانگی، و عوامل اجتماعی، مانند بی‌عدالتی‌ها و تبعیض‌های اجتماعی، تعارض‌های زندگی شهری و شرایط جنگی، آگاه هستند.
 - ۴- با علم به اینکه تعداد زیادی از مبتلایان به اختلالات روان‌پزشکی نیاز جدی به **خدمات بازتوانی** دارند و از آن بهره‌مند می‌شوند، روان‌پزشکان آرایه‌ی این نوع خدمات و سهولت دسترسی به آن‌ها را ترویج می‌کنند.
 - ۵- روان‌پزشکان با **انگ** اختلالات روان‌پزشکی مبارزه کرده و با استفاده از فرصت‌های به‌دست آمده در گردهم‌آیی‌های سلامت عمومی، برای **اصلاح باورهای نادرست شایع** درباره‌ی اختلالات روان‌پزشکی - مانند این که تمام این بیماران انسان‌هایی خشن هستند یا آن که این بیماران قدرت اراده ندارند - و نیز درباره‌ی رشته و درمان‌های روان‌پزشکی - مانند این که درمان‌های روان‌پزشکی بی‌تأثیرند یا مصرف داروهای روان‌پزشکی باعث اعتیاد بیماران به آن‌ها می‌شود - تلاش می‌کنند.
 - ۶- روان‌پزشکان از مشارکت در فعالیت‌های دولتی، اجتماعی یا شخصی که با هدف **اعمال تبعیض** علیه گروه‌های قومی، نژادی، دینی، جنسیتی، یا سایر گروه‌ها برپا می‌شوند، پرهیز می‌کنند.

۷- روان‌پزشکان، در صورت **مداخله‌ی افراد فاقد صلاحیت** در امور روان‌پزشکی، احساس مسؤلیت کرده، و با هدف روشن‌گری از راه‌های مناسب جامعه و مسؤولان را آگاه می‌کنند.

اصول اخلاقی برای انجمن علمی روان‌پزشکان ایران

انجمن علمی روان‌پزشکان ایران به اصول خیررسانی، احترام به بیماران، برابری، پرهیز از زیان‌بخشی، تلاش برای بهبودسازی حرفه‌ی روان‌پزشکی، و به‌کارگیری تخصص روان‌پزشکی در خدمت به جامعه متعهد است. انجمن، عمل به این اصول را برای اعضای خود تسهیل، و این اصول را به عنوان اساس راه‌برد ملی و بین‌المللی خود ترویج می‌کند.

۱- **خیررسانی:** انجمن به منظور ارتقای توانایی‌های روان‌پزشکان در ارایه‌ی مراقبت شایسته و دل‌سوزانه به بیماران‌شان، به فعالیت‌های آموزشی گوناگون اقدام می‌کند.
۱-۱- انجمن، برای ایفای این نقش، در تهیه‌ی کوریکولوم و سرفصل دروس روان‌پزشکی مشارکت می‌کند و ارتباط خود را با مراکز آموزشی، هیأت‌های ممتحنه‌ی گواهی‌نامه و دانش‌نامه‌ی تخصصی حفظ می‌کند.

۱-۲- **انجمن،** برای اطمینان از کیفیت خدمات روان‌پزشکی ارائه‌شده توسط اعضای خود، اطلاعات روزآمد در مورد پیشرفت‌های علمی و نوآوری در زمینه‌ی ارزش‌یابی را به اعضا منتقل می‌کند و به راه‌اندازی تشکیلات بازآموزی، انتشار مجله‌ها و خبرنامه‌هایی که منعکس‌کننده‌ی اطلاعات بالینی و علمی موجود است می‌پردازد، و اعضا را به شرکت در پژوهش و تولید دانش نوین ترغیب می‌کند.

۱-۳- انجمن به نقش مهم اعضای خود در آموزش در زمینه‌ی اختلالات روان‌پزشکی و مداخلات درمانی آگاه است؛ و به این منظور تهیه‌ی مواد آموزشی لازم را تدارک می‌بیند؛ و ارزش‌یابی برنامه‌های آموزشی را ترغیب می‌کند.

۲- **احترام به استقلال، شأن و برابری بیماران.** انجمن اعضای خود را تشویق می‌کند تا در نگرش و در عمل به استقلال بیماران احترام بگذارند و شأن آنان را حفظ کنند و در پیش‌برد فعالیت‌های دیگری که این هدف را تسهیل می‌کنند، بکوشند.

۲-۱- انجمن از ابتکارات ملی و بین‌المللی در حفظ حقوق مبتلایان به اختلالات روانی حمایت می‌کند؛ و دیدگاه تخصصی به بیمار و نه مبنی بر بیماری را در روان‌پزشکی و کل پزشکی ترغیب می‌کند؛ و برابری در دسترسی به خدمات سلامت روان را برای افراد گوناگون، در گروه‌های مختلف سنی، جنسیتی، نژادی، قومی، دینی و اجتماعی - اقتصادی، تشویق می‌کند.

۲-۲- انجمن علمی روان‌پزشکان ایران با انجمن‌های مشکل از بیماران و مراقبان و دیگر گروه‌های اجتماعی حمایتگر همکاری می‌کند و به جلب حمایت دولت و سازمان‌های حمایت‌کننده‌ی مالی برای افزایش بودجه‌ی خدمات، آموزش در سطح جامعه، و فعالیت‌های انگ‌زدایی می‌پردازد.

۲-۳- انجمن، با حمایت از ایجاد گروه‌های خودیاری و شرکت دادن بیماران و مراقبان در برنامه‌ریزی خدمات، توانمندسازی بیماران و مراقبان را ارتقا می‌دهد، و در صورت وجود شرایط مناسب، استخدام بیماران در مراکز ارایه‌ی خدمات سلامت روان در باشگاه‌های روانی-اجتماعی و حضور بیماران در هیأت‌های مدیره آن‌ها را تشویق می‌کند. انجمن از نهادها و سازمان‌های حمایت از بیماران و مراقبان، و برنامه‌های انگ‌زدایی حمایت می‌کند.

۳- **پرهیز از زیان‌بخشی.** انجمن، برای افزایش آگاهی اعضای خود درباره‌ی شرایطی که می‌تواند موجب تحمیل آسیب و زیان به بیمار شود، خط‌مشی‌هایی را برای یاری به روان‌پزشکان تهیه و ترویج می‌کند و به اجرا می‌گذارد.

۳-۱- انجمن، برای ابراز وفاداری خود و روان‌پزشکان نسبت به بیماران، آزمودنی‌های پژوهش و فراگیران آموزشی، و نیز برای پرهیز از احتمال تأثیر امتیازهای مالی و دیگر امتیازها بر انجام این وظایف، راه‌بردها و شیوه‌نامه‌هایی در مورد چگونگی ارتباط با منابع تأمین بودجه، از قبیل صنایع دارویی و دیگر صنایع، تهیه می‌کند.

۳-۲- انجمن وظیفه‌ی خود می‌داند که سیاست‌ها و قوانین عمومی را، از نظر اثرات زیان‌بار احتمالی بر سلامت روان، مراقبت روان‌پزشکی، خدمات اجتماعی یا حمایت جامعه، پایش کند. انجمن، برای تضمین آن که این خدمات از استانداردهای قابل قبول پایین‌تر نرود، حمایت‌یابی و سایر اقدام‌های مناسب را انجام می‌دهد.

۴- **تلاش برای بهبودسازی حرفه.** انجمن به اهمیت مسؤولیت خود در ترویج، انسجام و پیش‌رفت مستمر روان‌پزشکی واقف است.

۴-۱- انجمن برای روان‌پزشکان این حق را قایل است که بتوانند در بالاترین سطح کیفی در رشته‌ی خود فعالیت کنند. انجمن دست‌یابی به این شرایط را تشویق می‌کند. به این منظور، انجمن برای ایجاد شرایط لازم برای ارایه‌ی خدمات روان‌پزشکی و توانمند کردن روان‌پزشکان در تأمین انتظارات به‌حق جامعه تلاش می‌کند.

۴-۲- انجمن با آگاهی از پیشینه‌ی سوءاستفاده از روان‌پزشکی و روان‌پزشکان با اهداف اجتماعی و اقتصادی، سعی در شناسایی و رفع آن‌ها خواهد داشت. از جمله‌ی این موارد، اعمال فشار برای درمان‌های نامناسب و ارایه‌ی گزارش‌های نادرستی است که به منافع بیمار آسیب می‌زند. انجمن برای پیش‌گیری از این موارد می‌تواند از همه‌ی امکانات خود، از جمله ارتباط با انجمن جهانی روان‌پزشکی، استفاده کند.

منشور اخلاق حرفه‌ای روان‌پزشکی در ایران

۴-۳- انجمن به این واقعیت حساس است که روان‌پزشکان نیز، مانند بیماران‌شان، در معرض انگ خوردن قرار دارند؛ و هم‌چنین ممکن است قربانی اقدامات تبعیض‌آمیز شوند. انجمن از حق روان‌پزشکان برای اشتغال در حرفه‌ی خود و دفاع از نیازهای پزشکی و حقوق اجتماعی بیماران حمایت می‌کند.

۴-۴- انجمن، برای ارتقا و ترویج رفتار مبتنی بر اصول اخلاق حرفه‌ای در میان اعضای خود، مبادرت به تشکیل کمیته‌ی اخلاق می‌کند. این کمیته موازین اخلاق حرفه‌ای ملی را بر مبنای اصول این سند تهیه کرده و در مورد فعالیت‌هایی که از نظر اخلاق حرفه‌ای نادرست هستند به اعضای خود رهنمود می‌دهد. این کمیته، هم‌چنین، آیین‌نامه‌های لازم را برای تحقیق در مورد شکایاتی که علیه اعضای انجمن به خاطر رفتار خارج از اصول اخلاق حرفه‌ای مطرح می‌شود - مانند فعالیت در حوزه‌هایی که صلاحیت آن را ندارند - تدوین می‌کند. برای اطمینان از رعایت مقررات و رهنمودهای ملی، این کمیته فعالیت‌های خود را با کمیته‌های اخلاق سایر انجمن‌های پزشکی کشور هم‌آهنگ می‌کند.

۴-۵- انجمن، از اعضای خود که از طرف هر نهادی برای اقدام به فعالیت مغایر با اصول اخلاق حرفه‌ای تحت فشار قرار گیرند، حمایت قانونی و اخلاقی می‌کند.

۴-۶- انجمن حاکمیت سازمانی خود را طبق اصول مردم‌سالاری بنا می‌کند و از حضور اعضای خود با نظرات متفاوت حمایت و بیان دیدگاه‌های مختلف را تشویق می‌کند. انجمن برای رسیدن به این هدف راه‌کارهایی را جهت ایجاد تشکلهای اداره‌کننده‌ی انجمن - هیأت مدیره، کمیته‌های علمی، و شاخه‌های استانی - اتخاذ می‌کند تا اعضای آن‌ها، که معرف دیدگاه‌های مختلف هستند، از طریق انتخابات منظم و برای دوره‌های ثابت برگزیده شوند. شیوه‌های انتخابات **مردم‌سالارانه** و شفاف است.

۵-۱- **به کارگیری تخصص روان‌پزشکی در خدمت به جامعه**، انجمن یکی از عمده‌ترین مسؤولیت‌های خود را کاربرد دانش و مهارت‌های تخصصی روان‌پزشکی در ارتقای سلامت جامعه می‌داند.

۵-۱- انجمن آگاهی علمی و دیدگاه‌های حرفه‌ای مهم را برای عموم می‌گستراند و تفسیر می‌کند.

۵-۲- انجمن با قاطعیت پی‌گیر همکاری با تشکلهای و شرکت در همایش‌های ملی و بین‌المللی در مورد حقوق بیماران، تسهیلات سلامت روان، بودجه و خدمات مشابه، و دسترسی به انواع درمان‌های دارویی و غیردارویی لازم است و هدف از این اقدام را حمایت از حقوق بیماران و ارتقای کیفیت زندگی آنان می‌داند.

۵-۳- انجمن توسعه‌ی پژوهش‌هایی را که در مورد علل و پی‌آمدهای مشکلات اجتماعی مؤثر بر سلامت روان، مانند فقر، آسیب (تروما)، بلایای طبیعی، انجام می‌شوند تشویق می‌کند. انجمن از کاربرد یافته‌های تحقیقات مربوط به مداخلات پیش‌گیرانه، مانند برنامه‌های آموزشی درباره‌ی پیش‌گیری از پی‌آمدهای روانی نامطلوب در قربانیان این‌گونه حوادث، حمایت می‌کند.

۵-۴- با توجه به تأثیر پدیده‌های نامطلوب اجتماعی، از جمله فقر، خشونت، بی‌کاری، شکاف طبقاتی و مانند آن، در ایجاد، تداوم یا تشدید اختلالات روان‌پزشکی، انجمن برنامه‌های ویژه‌ای در مورد ابعاد روانی ناشی از این پدیده‌ها را تدارک می‌بیند یا تسهیل می‌کند؛ و در مورد تأثیر این عوامل، با کارگزاران دولتی و غیردولتی در جهت پیش‌گیری و تسکین پی‌آمدهای چنین حوادثی همکاری می‌کند. انجمن از توانایی‌های علمی روان‌پزشکی، علوم اعصاب و علوم رفتاری برای برخورد با مشکلات ناشی از این عوامل استفاده می‌کند.

۵-۵- انجمن از مشارکت اعضای خود در فعالیت‌های گروهی با سایر افرادی که در راه به‌بود مجموعه جامعه‌ی بشری فعال‌اند، حمایت می‌کند.

۵-۶- انجمن در مورد دخالت افراد بدون صلاحیت در امور درمانی اقدام قانونی به عمل می‌آورد و به جامعه اطلاع‌رسانی می‌کند.